

Gwynedd

Trosolwg a lleoliadau

Caiff gwasanaethau llyfrgell yng Ngwynedd eu darparu gan Gyngor Gwynedd. Mae gan y gwasanaeth 13 cangen a gwasanaeth i bobl sy'n gaeth i'w cartrefi gyda 80% o'r trigolion yn byw o fewn tair milltir i lyfrgell.

Perfformiad y gwasanaethau llyfrgell

Darparodd Gwynedd dystiolaeth a oedd yn dangos eu bod wedi cyflawni pob un o'r 12 hawl craidd yn llawn.

Hawl craidd	Hunanasesiad y gwasanaeth	Asesiad annibynnol
1 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn rhad ac am ddim ac yn agored i bawb.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
2 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn sicrhau bod staff cyfeillgar, gwybodus a chymwys wrth law i helpu.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
3 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu mynediad at amrywiaeth o wasanaethau, gweithgareddau ac adnoddau o ansawdd uchel mewn amrywiaeth o fformatau i gefnogi dysgu, lles a datblygiad personol, cyfranogiad cymunedol, a diwylliant a hamdden.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
4 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu gwasanaethau, cyfleusterau ac adnoddau gwybodaeth priodol i unigolion a grwpiau ag anghenion arbennig.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
5 Bydd llyfrgelloedd yn darparu manau ffisegol priodol, diogel, deniadol a hygyrch gydag oriau agor addas gyda staff.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
6 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn benthyg llyfrau am ddim ac yn darparu mynediad am ddim at wybodaeth, gan gynnwys adnoddau gwybodaeth ar-lein sydd ar gael 24 awr y dydd.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
7 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu defnydd o'r Rhyngwrld a chyfrifiaduron am ddim, gan gynnwys Wi-Fi.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
8 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu mynediad at wasanaethau, gweithgareddau diwylliannol ac adnoddau o ansawdd uchel yn yr iaith Gymraeg.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
9 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn gweithio mewn partneriaeth i rannu catalogau a hwyluso mynediad at adnoddau holl lyfrgelloedd Cymru.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn

10 Bydd Llyfrgelloedd yng Nghymru yn gweithio gydag amrywiaeth o bartneriaid i hyrwyddo a darparu gwasanaethau i gynulleidfaoedd newydd ac amrywiol, gan alluogi mwy o bobl i elwa o'u gwasanaethau.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
11 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn ymgynghori'n rheolaidd â defnyddwyr i gasglu eu barn am y gwasanaeth a gwybodaeth am eu hanghenion newidiol.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
12 Bydd llyfrgelloedd yng Nghymru yn darparu mynediad at strategaeth, polisiau, amcanion a gweledigaeth y gwasanaeth llyfrgell, mewn print ac ar-lein, mewn amrywiaeth o ieithoedd sy'n briodol i'r gymuned.	Cyflawnwyd yn llawn	Cyflawnwyd yn llawn
Cyfanswm - cyflawnwyd yn llawn	12	12
Cyfanswm - cyflawnwyd yn rhannol	0	0
Cyfanswm - heb gyflawni	0	0

Defnydd o'r llyfrgell

Yn ystod y flwyddyn adrodd, roedd gan y gwasanaeth 120 o fenthycwyr gweithredol fesul 1,000 o'r boblogaeth, sy'n gynydd o 107% ers y flwyddyn flaenorol.

Cynyddodd benthyciadau llyfrau oedolion 122% i 980 o fenthyciadau fesul 1,000 o'r boblogaeth, tra cynyddodd benthyciadau llyfrau plant 212% i 469 o fenthyciadau fesul 1,000 o'r boblogaeth.

Dim ond manau gwasanaeth statig y mae'r gwasanaeth yn eu rhedeg, ac nid oes unrhyw gerbydau llyfrgell symudol bellach yn cael eu defnyddio, ond darperir gwasanaeth danfon rhad ac am ddim sy'n cyrraedd 100% o'r trigolion. Yn ogystal, llyfrgelloedd Gwynedd sydd â'r ail nifer uchaf o geisiadau 'Clicio a Chasglu' ar draws holl wasanaethau llyfrgell Cymru.

Uchafbwyntiau

Mae rhai camau sylweddol dros y flwyddyn ddiwethaf yn cynnwys:

- Cynhaliwyd 87 o sesiynau gweithgaredd ar gyfer plant (ar-lein ac wyneb yn wyneb) gyda 747 o blant yn mynychu. Roedd y sesiynau hyn yn amrywio o greu podlediadau gyda phobl ifanc yn Nyffryn Ogwen i gynnal sesiynau cerddoriaeth. Comisiynodd y gwasanaeth raglen ddarllen i deuluoedd ac mae wedi sefydlu 'llyfrgell o bethau' mewn partneriaeth â phartner lleol sy'n rhoi benthycy eitemau wedi'u hanelu at deuluoedd a phlant.
- Parhaodd Gwynedd i gydlynu'r cynllun cenedlaethol ar gyfer llyfrau print bras Cymraeg gyda Y Lolfa i gynhyrchu fersiynau print bras o lyfrau yn benodol ar gyfer llyfrgelloedd Cymru.
- Adnewyddwyd llyfrgell Pwllheli yn llwyddiannus, a chynyddodd ei horiau agor o 31 i 43.

- Mae Gwynedd yn parhau i fod yn aelod o gynllun pontio LINC rhwng awdurdodau llyfrgell cyhoeddus a cholegau addysg bellach ac uwch yng Ngogledd Cymru.

Deunyddiau, y Gymraeg a'r gwariant cyffredinol

Roedd Gwynedd yn ail o ran gwariant ar ddeunyddiau fesul 1000 o'r boblogaeth. Gwariwyd 18% o'i gyllideb ar adnoddau plant, y canolrif ar gyfer yr holl wasanaethau.

Mae sicrhau bod adnoddau digidol ar gael yn Gymraeg ymhlith blaenoriaethau llyfrgelloedd Gwynedd. Mae benthyciadau Cymraeg fesul 1,000 o siaradwyr Cymraeg ymhlith yr uchaf yng Nghymru, ac mae Gwynedd yn parhau i geisio gwella ei hadnoddau Cymraeg yn ogystal â chwarae rôl arweinyddiaeth genedlaethol wrth ddatblygu'r ddarpariaeth o ddeunyddiau Cymraeg mewn llyfrgelloedd. Mae canran y gwariant ar ddeunyddiau Cymraeg wedi cynyddu 2% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol ac mae yn y trydydd chwarterel ar gyfer gwariant fesul 1000 o'r boblogaeth. Mae Gwynedd yn rhoi pwyslais sylweddol ar gyflenwi adnoddau sy'n adlewyrchu anghenion cymunedau. Mae stoc yn cael ei adolygu a'i gylchdroi'n aml mewn ymgynghoriad â staff ym mhob maes gwasanaeth ac yn 2021/22 darparodd 2,528 o becynnau llythrennedd dwyieithog i deuluoedd er mwyn hyrwyddo llyfrau a darllen.

Staffio

Er bod gostyngiad bach wedi bod mewn staffio yn 2021/22, bydd y sefyllfa'n cael ei hadolygu yn 2022/23. Mae'r gwasanaeth wedi gwneud llawer o ymdrech i wella'r ddarpariaeth ddigidol, gan gynnwys cyflogi swyddog digidol a dysgu newydd sy'n cefnogi staff eraill bob dydd. Mae llyfrgelloedd Gwynedd hefyd wedi cymryd rhan mewn cynllun peilot sy'n cael ei redeg gan Cymunedau Digidol Cymru i wella sgiliau a gwybodaeth digidol staff rheng flaen. Mae ganddo gynlluniau i barhau i wella'r ddarpariaeth datblygu i staff yn y dyfodol agos.

Digidol

Er mai ychydig iawn o ddata digidol a ddarparodd Gwynedd gan gynnwys ar 'Clicio a Chasglu', sesiynau ar-lein a gynhaliwyd, a nifer yr unigolion a wylodd sesiynau byw neu wedi'u recordio, hwn oedd yr unig wasanaeth llyfrgell i gynyddu ei holl fetrigau data digidol o'r flwyddyn flaenorol. Cynyddodd gwasanaethau 'clicio a chasglu' 11%, a gellir archebu'r gwasanaeth danfon i'r cartref drwy'r wefan. Mae yn y chwarterel uchaf ar gyfer gwasanaethau 'Clicio a Chasglu'. O ran sesiynau ar-lein, cynigiodd Gwynedd sesiynau digidol yn canolbwyntio ar wasanaethau plant gan gynnwys Amser Stori, Amser Rhigwm, a Stori a Chrefft Ar-lein.

Cynlluniau ar gyfer y dyfodol

Mae llyfrgelloedd Gwynedd yn bwriadu ail-adeiladu ei ddarpariaeth gwasanaeth i lefelau cyn y pandemig. Y gobaith yw y bydd dileu dirwyon yn 2021 yn parhau i helpu i gynyddu'r defnydd o lyfrgelloedd wrth i heriau ariannol gynyddu dros y misoedd nesaf. Mae Gwynedd yn bwriadu datblygu cynllun llyfrgell newydd yn 2022/23, mae'r gwaith hwn wedi bod yn cael ei ohirio ers 2020. Bydd hyn yn datblygu ac yn cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer y dyfodol a fydd yn diwallu

anghenion y gymuned ac yn sicrhau gwasanaeth llyfrgell sy'n goroesi ac yn ffynnu yn y dyfodol agos.

Bwriedir i gynllun hyfforddi mewnol ar gyfer staff y llyfrgell gefnogi datblygiad eu darpariaeth gwasanaeth a'u heffeithlonrwydd. Mae wedi derbyn grant Cronfa Trawsnewid Cyfalaf a fydd yn cael ei ddefnyddio i wella llyfrgelloedd Penygroes a Dyffryn Ogwen yn ystod y flwyddyn nesaf, gyda chynllun i sefydlu gwasanaeth Petha (Llyfrgell Pethau) newydd mewn tair llyfrgell, a chreu hwb realiti rhithwir ym Mhenygroes, a gardd les ym Methesda.

Astudiaethau achos

Darparodd Gwynedd bedair astudiaeth achos gyda dyfyniadau gan ddefnyddwyr. Roedd hyn yn cynnwys effaith y cynllun peilot gan Gymunedau Digidol Cymru yn canolbwyntio ar sgiliau digidol hanfodol a llwyddiant y sesiynau 'Stori a Chân' cyfrwng Cymraeg ar gyfer plant dan 5 oed.